

บันทึกการประชุม
คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
ครั้งที่ ๑๙๒
วันจันทร์ ที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๙
ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

กรรมการผู้มาประชุม คือ

๑. นายมีชัย ฤชุพันธุ์	ประธานกรรมการ
๒. นายสุพจน์ ไข่มุกด์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายอภิชาติ สุขัคคานนท์	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. นายนิติพร สิงห์เสนี	โฆษกกรรมการ
๕. นายอุดม รัฐอมฤต	โฆษกกรรมการ
๖. นางกิริณา สุมาวงศ์	กรรมการ
๗. นางจรี วิจิตรวาทการ	กรรมการ
๘. นายชาติชาย ณ เชียงใหม่	กรรมการ
๙. นายนิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย	กรรมการ
๑๐. นายเอียรชัย ณ นคร	กรรมการ
๑๑. นายประพันธ์ นัยโกวิท	กรรมการ
๑๒. นายภัทร คำพิทักษ์	กรรมการ
๑๓. นายภูมรัตน์ ทักษาดิพงษ์	กรรมการ
๑๔. พลตรี วีระ โรจน์นาศ	กรรมการ
๑๕. นายศุภชัย ยาวะประภาษ	กรรมการ
๑๖. นายอมร วาณิชวิวัฒน์	กรรมการ
๑๗. นายอัษฎพร จารุจินดา	กรรมการ
๑๘. พลเอก อภิรัฐพร เจริญพานิช	กรรมการ
๑๙. นายปรกรณ์ นิลประพันธ์	เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง
๒๐. นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง	เลขานุการกรรมการ คนที่สอง

ผู้เข้าร่วมประชุม คือ

ผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

นายวราร์ ทุ่งพุ่ม

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

นายนาถ ดวงวิชัย

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานประธานรัฐสภา

ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

นายเชษฐา โทณะวนิก

ผู้ชำนาญการประจำตัวกรรมการ

๑. นางสาวภัทรา เชื้ออรอด
๒. นางสาวฐิติพร วิชัยธนพัฒน์

ผู้ช่วยดำเนินงานของกรรมการ

นายอรรถสิทธิ์ กันมล

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑. นางสาวคณินิจ แซ่เฮง	นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ
๒. นางรัชนี รุจิขจรเดช	นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ
๓. นางสาวจีระ พุ่มพวง	นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

เริ่มประชุมเวลา ๑๓.๔๐ นาฬิกา

เมื่อกรรมการมาครบองค์ประชุมแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวเปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

คณะกรรมการมีมติเลื่อนรับรองบันทึกการประชุม
(บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๐ วันจันทร์ ที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๘ ถึงครั้งที่ ๑๙๑ วันศุกร์ ที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๙ อยู่ระหว่างการตรวจทานของคณะกรรมการพิจารณาตรวจบันทึกการประชุมและรายงานการประชุม)

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องพิจารณา

- การดำเนินการแก้ไขร่างรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ

ประธานกรรมการขอให้ที่ประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญที่ได้ดำเนินการแก้ไขตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญก่อนที่จะเสนอต่อนายกรัฐมนตรีในวันอังคาร ที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๙ เพื่อที่นายกรัฐมนตรีจะได้นำร่างรัฐธรรมนูญขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย ว่าต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมในส่วนใดอีกหรือไม่

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ แสดงความเห็นว่ เเท่าที่ได้พิจารณาเห็นว่ามีความถูกต้องสมบูรณ์แล้ว และสอบถามว่า ความที่ว่างในส่วนของการแปรปรกที่ขึ้นต้นด้วยคำว่า “ศุภมัสดุ...โดยกาลปริเฉท” นั้น สำนักนายกรัฐมนตรีจะเป็นผู้เพิ่มเติมเองหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า สำนักนายกรัฐมนตรีจะเป็นผู้เพิ่มเติมเอง

จากนั้น นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการติดตามและรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ หารือถึงแนวทางการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองว่า คณะอนุกรรมการติดตามและรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญมีความเห็นว่าในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองนั้น ควรมีการกำหนดตำแหน่งในพรรคการเมืองให้ชัดเจนเฉพาะตำแหน่งที่สำคัญ

ประธานกรรมการกล่าวว่า ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองได้มีการกำหนดตำแหน่งที่สำคัญในพรรคการเมืองไว้แล้วสี่ตำแหน่ง ได้แก่ หัวหน้าพรรคการเมือง เลขาธิการพรรคการเมือง นายทะเบียนพรรคการเมือง และเหรียญกิตติบัตร ทั้งนี้ พรรคการเมืองยังสามารถตั้งตำแหน่งอื่นได้นอกจากสี่ตำแหน่งดังกล่าวได้ อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการอาจต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อไม่ให้เกิดตัวแทน (nominee) ทางการเมือง

ต่อจากนั้น นายชาติชาย ณ เชียงใหม่ กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการประชาสัมพันธ์และสำรวจความคิดเห็นของประชาชน รายงานผลสำรวจของนิด้าโพลเกี่ยวกับคณะกรรมการการเลือกตั้งว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ ๗๓ เห็นว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งควรดูแลทั้งเรื่องของการจัดการเลือกตั้ง และกำกับดูแลให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม กลุ่มตัวอย่างร้อยละ ๗๖ เห็นว่า ควรให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ในการสืบสวนไต่สวนวินัยกรณีสงสัย เพื่อให้สามารถทำงานได้รวดเร็ว และรัดกุมขึ้น กลุ่มตัวอย่างร้อยละ ๘๖ เห็นว่า ในการเลือกตั้งระดับจังหวัดควรมีกรรมการจัดการเลือกตั้งที่มีมาจากหลายภาคส่วน กลุ่มตัวอย่างร้อยละ ๕๑ เห็นว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งควรจัดการเลือกตั้งระดับชาติ ส่วนระดับท้องถิ่นนั้นควรให้ส่วนราชการเป็นผู้จัด กลุ่มตัวอย่างร้อยละ ๘๐ เห็นว่า ควรมีการจดทะเบียนหัวหน้าคณะ หรือผู้ช่วยในการหาเสียง รวมทั้งให้หัวหน้าคณะแสดงบัญชีทรัพย์สิน และกลุ่มตัวอย่างร้อยละ ๖๑ เห็นว่า ควรให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีผู้ตรวจการการเลือกตั้งเป็นผู้ช่วยในการดูแลกำกับกับการเลือกตั้งจังหวัดละ ๓ - ๕ คน โดยผู้ตรวจการการเลือกตั้งไปจากส่วนกลาง

นอกจากนี้ ยังได้ขอให้ที่ประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาเอกสารประเด็นของร่างรัฐธรรมนูญสี่สิบห้าประเด็น ว่ามีประเด็นสำคัญใดที่ต้องเพิ่มเติมอีกหรือไม่ เพื่อจะได้นำไปเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ ต่อไป และหากกรรมการร่างรัฐธรรมนูญท่านใดต้องการให้มีการสำรวจความเห็นผ่านสำนักงานสถิติแห่งชาติในประเด็นใด ขอให้แจ้งฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการประชาสัมพันธ์และสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเพื่อดำเนินการรวบรวมและเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาว่าควรใช้ประเด็นใดเป็นคำถามในการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อไป สำหรับการเข้าร่วมในรายการต่างๆ นั้น คณะอนุกรรมการได้จัดทำกำหนดการในการเข้าร่วมรายการโทรทัศน์ของกรมประชาสัมพันธ์ และรายการวิทยุของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยของเดือนตุลาคมไว้แล้ว จึงขอให้กรรมการร่างรัฐธรรมนูญแจ้งความประสงค์ว่าจะไปร่วมรายการใดและในวันที่เท่าใด

นายปรกรณ์ นิลประพันธ์ เลขานุการคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง สอบถามว่า ในการไปร่วมรายการนั้น หากต้องการพูดในประเด็นเดียวกันผ่านรายการโทรทัศน์และรายการวิทยุจะกระทำได้อย่างไร

นายชาติชาย ณ เชียงใหม่ กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการประชาสัมพันธ์และสำรวจความคิดเห็นของประชาชน ชี้แจงว่า สามารถแจ้งว่าต้องการพูดในประเด็นใดในรายการ หากเป็นประเด็นที่มีรายละเอียดจำนวนมาก เช่น เรื่องศาลรัฐธรรมนูญ ก็สามารถพูดในรายการได้มากกว่าหนึ่งครั้ง หรือจะพูดในประเด็นเดียวกันทั้งในรายการโทรทัศน์และรายการวิทยุก็ได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า กรรมการร่างรัฐธรรมนูญควรพุดจาสื่อสารให้ประชาชนทราบว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่จัดทำโดยคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้เปลี่ยนแปลงหลักการ ไปจากพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญเดิมในประเด็นใดบ้าง โดยจะมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ของ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาจัดทำตารางเปรียบเทียบข้อแตกต่างในส่วนที่เป็นประเด็นสำคัญของร่าง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญเดิมไว้เป็นข้อมูลให้กับ กรรมการร่างรัฐธรรมนูญด้วย อย่างไรก็ตาม กรรมการร่างรัฐธรรมนูญแต่ละท่านควรศึกษาทำความเข้าใจ เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ อาจแบ่งกลุ่มกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเพื่อศึกษา ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญในแต่ละฉบับ

นายชาติชาย ณ เชียงใหม่ กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการประชาสัมพันธ์และสำรวจ ความคิดเห็นของประชาชน แสดงความเห็น ว่า ควรสอบถามกรรมการร่างรัฐธรรมนูญแต่ละท่านว่าสนใจที่จะศึกษา ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับใด เพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการจัดกลุ่มต่อไป

ประธานกรรมการกล่าวว่า ควรให้กรรมการร่างรัฐธรรมนูญทุกท่านได้ศึกษาร่างพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญในแต่ละฉบับก่อนที่จะมีการแบ่งกลุ่มดังกล่าว

- พิจารณาแนวทางการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ประธานกรรมการสอบถามว่า คณะอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญการเมืองยังมี ประเด็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรคการเมือง ที่ต้องการเสนอให้ที่ประชุม พิจารณาหรือไม่

นายธนวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่าง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณา ของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรคการเมืองนั้น ยังมี ประเด็นเกี่ยวกับเรื่องนโยบายของพรคการเมือง ซึ่งที่ประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญควรพิจารณาให้ ได้ข้อสรุปว่าเรื่องใดไม่สามารถกำหนดไว้ในนโยบายของพรคการเมืองได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรคการเมืองที่เสนอ โดยคณะกรรมการการเลือกตั้ง กำหนดให้การหาเสียงของพรคการเมืองจะต้องเป็นไปตามนโยบายที่แจ้งไว้ กับคณะกรรมการการเลือกตั้งเท่านั้น ทำให้การหาเสียงของพรคการเมืองกระทำได้ยาก จึงควรกำหนดให้ นโยบายและการหาเสียงของพรคการเมืองต้องไม่มีลักษณะของการหลอกลวง เช่น การลดหนี้สินให้กับ ประชาชนโดยไม่มีเหตุอันชอบด้วยกฎหมาย เป็นต้น

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความเห็น ดังนี้

- ประชาชนจะชื่นชมพรคการเมืองที่มีนโยบายให้ประโยชน์กับประชาชนมากกว่าพรคการเมืองอื่น ส่วนนโยบายที่มีลักษณะเป็นการหลอกลวงส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องการเพิ่มรายได้ การให้ที่ดินทำกิน หรือการ ให้สัญชาติ ซึ่งไม่สามารถแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนได้ จึงควรกำหนดให้พรคการเมืองต้องศึกษานโยบาย อย่างจริงจังก่อนที่จะนำไปหาเสียง และนโยบายของพรคการเมืองจะต้องมีมาตรการหรือกลไกในการแก้ไข ปัญหาต่างๆ ที่ชัดเจน อีกทั้งควรให้พรคการเมืองมีภารกิจในการสร้างกลไกเพื่อทำให้ประชาชนสามารถ แก้ไขปัญหาต่างๆ ได้เองด้วย

- ชื่อพรคการเมืองบางพรรคอาจเข้าข่ายเป็นการหาเสียงที่มีลักษณะการหลอกลวงด้วย เช่น พรรคปลดหนี้

ประธานกรรมการกล่าวว่า การบังคับเรื่องนโยบายที่ใช้ในการหาเสียงของพรรคการเมืองกระทำได้ยาก หากพรรคการเมืองมีนโยบายที่เป็นเรื่องใหม่และชอบด้วยเหตุผลแล้ว ก็ควรให้พรรคการเมืองสามารถดำเนินการตามนโยบายนั้นได้

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า นโยบายของพรรคการเมืองส่วนใหญ่จะเป็นการแก้ไขปัญหาโดยไม่ระบุถึงวิธีการที่ชัดเจน ซึ่งการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองนั้น ควรจะต้องมีวิธีการดำเนินการที่ชัดเจนและมีการวิเคราะห์ถึงผลกระทบที่อาจเกิดจากการใช้นโยบายนั้น

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากประชาชนคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศก็จะไม่เลือกพรรคการเมืองที่มีนโยบายที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อประเทศ แต่ประชาชนอาจคำนึงถึงประโยชน์ส่วนตัวเป็นหลัก จึงเลือกพรรคการเมืองที่ให้ประโยชน์กับตนเองโดยไม่สนใจว่าจะเกิดความเสียหายต่อประเทศอย่างไร ส่วนเรื่องนโยบายของพรรคการเมืองนั้น แม้ว่าจะไม่สามารถดำเนินคดีกับตัวนโยบายของพรรคการเมืองได้ แต่สามารถตรวจสอบกลไกหรือการดำเนินการตามนโยบายของพรรคการเมืองที่มีการทุจริตได้ ทั้งนี้ หากกำหนดให้มีการบังคับเรื่องนโยบายของพรรคการเมืองมากเกินไป อาจถูกมองได้ว่าเข้าไปแทรกแซงการดำเนินการของพรรคการเมือง

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า พรรคการเมืองจะต้องมีความรับผิดชอบในการเสนอข้อมูลที่ถูกต้องให้กับประชาชน ไม่สามารถนำเสนอข้อมูลที่เป็นเท็จต่อประชาชนได้ และควรหาทางป้องกันไม่ให้พรรคการเมืองกำหนดนโยบายที่ขัดต่อหลักการของร่างรัฐธรรมนูญที่ผ่านการออกเสียงประชามติด้วย

- หากมีการจัดตั้งพรรคการเมืองในรูปแบบสังคมนิยมอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขจะถือว่าขัดกับหลักการของร่างรัฐธรรมนูญที่ผ่านการออกเสียงประชามติหรือไม่

- ควรมีการควบคุมในเรื่องนโยบายของพรรคการเมืองและวิธีการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งเนื่องจากผู้สมัครรับเลือกตั้งอาจมีวิธีการหาเสียงในรูปแบบต่างๆ เช่น การให้บริการประชาชนตลอดยี่สิบสี่ชั่วโมง เป็นต้น

ประธานกรรมการกล่าวว่า พรรคการเมืองที่ไม่เห็นด้วยกับหลักการของร่างรัฐธรรมนูญสามารถนำเสนอนโยบายของพรรคได้ว่าจะแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญอย่างไร ส่วนการควบคุมนโยบายและการหาเสียงของพรรคการเมืองนั้นจะต้องควบคุมวิธีการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง โดยคณะกรรมการเลือกตั้งจะเป็นผู้พิจารณาว่าวิธีการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดเข้าข่ายเป็นการซื้อเสียง

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งจะวินิจฉัยเฉพาะการกระทำเล็กๆ น้อยๆ ของผู้สมัครรับเลือกตั้ง เช่น การแจกปฏิทิน แจกเสื้อ ว่าเป็นการซื้อเสียง

- เคยมีผู้สมัครรับเลือกตั้งรายหนึ่งในประเทศอิตาลีซึ่งเคยเป็นโสเภณีได้ใช้วิธีการหาเสียงที่ไม่เหมาะสมเพื่อให้ตนเองได้รับความนิยม

- เมื่อร่างรัฐธรรมนูญที่ผ่านการออกเสียงประชามติมีผลใช้บังคับแล้ว หากพรรคการเมืองไม่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งครั้งแรก จะมีผลทำให้พรรคการเมืองนั้นถูกยุบพรรคหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า ร่างรัฐธรรมนูญที่ผ่านการออกเสียงประชามติไม่ได้ห้ามผู้ที่เคยประกอบอาชีพเป็นโสเภณีลงสมัครรับเลือกตั้ง แต่ห้ามผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการการค้ามนุษย์มาลงสมัครรับเลือกตั้ง ส่วนกรณีที่พรรคการเมืองไม่ส่งผู้สมัครลงสมัครรับเลือกตั้งในครั้งแรกหลังจากร่างรัฐธรรมนูญที่ผ่านการออกเสียงประชามติมีผลใช้บังคับ จะไม่ถูกยุบพรรคเนื่องจากในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองได้มีการแก้ไขคำนิยามของคำว่า “พรรคการเมือง” ว่าการเป็นพรรคการเมืองนั้นไม่จำเป็นต้องส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งก็ได้ แต่พรรคการเมืองที่ไม่ส่งผู้สมัครจะไม่มีสิทธิได้รับเงินสนับสนุนจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง ส่วนการให้เงินสนับสนุนพรรคการเมืองตามร่างพระราชบัญญัติประกอบ

รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองที่เสนอโดยคณะกรรมการการเลือกตั้งนั้น จะพิจารณาจากสาขาของพรรคเป็นหลัก ซึ่งจะทำให้พรรคการเมืองขนาดเล็กจัดตั้งสาขาพรรคเพื่อขอรับเงินสนับสนุนเท่านั้น จึงเห็นว่าพรรคการเมืองที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้นที่ควรมีสถานีได้รับเงินสนับสนุนจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองที่เสนอโดยคณะกรรมการการเลือกตั้ง กำหนดให้มีการจัดสรรเงินสนับสนุนให้กับพรรคการเมืองในจำนวนที่น้อยกว่าที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งพรรคการเมืองจะไม่สามารถใช้จ่ายเงินดังกล่าวตามอำเภอใจ แต่จะต้องนำไปใช้จ่ายเพื่อจัดทำโครงการตามที่ขออนุมัติต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งไว้แล้วเท่านั้น

- ควรกำหนดห้ามมิให้พรรคการเมืองหาเสียงในลักษณะเป็นการให้ร้ายพรรคการเมืองฝ่ายตรงข้ามด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า พรรคการเมืองควรมีสถานีในการใช้จ่ายเงินที่ได้รับการสนับสนุนได้ตามความเหมาะสม แต่ต้องรายงานการใช้จ่ายเงินดังกล่าวให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบ ส่วนการห้ามมิให้พรรคการเมืองหาเสียงในลักษณะเป็นการให้ร้ายฝ่ายตรงข้ามนั้น สามารถกำหนดในกฎหมายห้ามมิให้พรรคการเมืองนำข้อมูลอันเป็นเท็จไปให้ร้ายพรรคการเมืองฝ่ายตรงข้ามได้

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ ก็ห้ามมิให้พรรคการเมืองหาเสียงในลักษณะที่เป็นการใส่ร้ายด้วยความเท็จเช่นกัน

- ควรคำนึงถึงนโยบายของพรรคการเมืองที่อาจทำให้เกิดความเกลียดชังหรือสร้างความแตกแยกในสังคมด้วย

- ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองควรแก้ไขปัญหาเรื่องการทุจริตในเชิงนโยบาย เนื่องจากเป็นปัญหาสำคัญของการเมืองไทย หากไม่แก้ไขปัญหาดังกล่าวตั้งแต่ขั้นตอนการประกาศนโยบายของพรรคการเมืองแล้วก็อาจทำให้พรรคการเมืองอ้างความชอบธรรมในการใช้นโยบายดังกล่าว อย่างไรก็ตาม นโยบายของพรรคการเมืองในระยะหลังจะมุ่งเน้นถึงตัวบุคคลเป็นหลัก เช่น เปี้ยยังชีพของคนชรา หรือสิทธิการรักษาพยาบาล เป็นต้น แต่นโยบายของพรรคการเมืองนั้นไม่ว่าจะเป็นเรื่องใดก็ตาม อาจเกิดการทุจริตได้ในทุกขั้นตอน ซึ่งการจะกำหนดให้พรรคการเมืองมีหน้าที่ยื่นนโยบายของพรรคให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเก็บไว้เป็นหลักฐานก่อนนำไปหาเสียงจึงมีความสำคัญ เนื่องจากจะทำให้สามารถนำนโยบายดังกล่าวมาตรวจสอบได้ว่าการทุจริตในขั้นตอนใด และจะทำให้ประชาชนมีระยะเวลาในการตรวจสอบนโยบายของพรรคการเมืองนั้น ส่วนเนื้อหาของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง อาจไม่สามารถทำให้พรรคการเมืองเป็นสถาบันทางการเมืองได้ จึงควรปรับปรุงเนื้อหาเพื่อให้พรรคการเมืองเกิดการพัฒนาจนเป็นสถาบันทางการเมืองอย่างแท้จริง

ประธานกรรมการกล่าวว่า การทุจริตเชิงนโยบายเป็นการทุจริตประเภทหนึ่ง โดยการดำเนินการตามนโยบายของพรรคการเมืองมีโอกาสที่จะเกิดการทุจริตได้ในทุกขั้นตอน ทำให้การยกร่างกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพรรคการเมืองและการหาเสียงเลือกตั้งเพื่อป้องกันการทุจริตกระทำได้อย่างยาก ส่วนการให้พรรคการเมืองต้องแจ้งนโยบายของพรรคก่อนการหาเสียงนั้นอาจทำให้พรรคการเมืองหาเสียงได้ยากขึ้น อย่างไรก็ตาม สามารถกำหนดห้ามมิให้พรรคการเมืองหาเสียงในลักษณะที่เป็นการหลอกลวง อีกทั้งสามารถกำหนดให้พรรคการเมืองที่หาเสียงเสร็จแล้วมีหน้าที่ส่งสรุปนโยบายที่สำคัญและวิธีการดำเนินนโยบายของพรรคให้กับคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อเป็นหลักฐานในการตรวจสอบเรื่องการทุจริต

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า พรรคการเมืองจะต้องใช้ระยะเวลาพอสมควรในการเตรียมข้อมูล และวิเคราะห์ปัญหาต่างๆ เช่น ปัญหาน้ำท่วม ราคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ ก่อนที่จะนำไปประกาศเป็นนโยบายของพรรค หากไม่มีการควบคุมเรื่องนโยบายและการหาเสียงของพรรคการเมืองก็จะเกิดปัญหา เช่นเดิม

- สื่อมวลชนหรือสถาบันวิจัยอิสระควรมีหน้าที่ในการวิเคราะห์นโยบายของพรรคการเมืองเพื่อนำเสนอให้ประชาชนทราบ ซึ่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองควรกำหนดให้มีกลไกในการให้การศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการเมืองแก่ประชาชนหรือทำให้ประชาชนสามารถวิเคราะห์นโยบายของพรรคการเมืองเองได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า ปัจจุบันการแสดงความคิดเห็นผ่านเทคโนโลยีการสื่อสารหรือผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์มีมากขึ้น ซึ่งทำให้ประชาชนทุกคนมีสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นอย่างเท่าเทียมกัน หน่วยงานภาครัฐจึงควรใช้ช่องทางดังกล่าวมาเป็นกลไกเพื่อทำให้ประชาชนเกิดการรวมตัวหรือแสดงความคิดเห็นร่วมกัน

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ควรกำหนดให้พรรคการเมืองต้องแจ้งนโยบายของพรรคต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งก่อนการหาเสียงและให้แก่นโยบายของพรรคการเมืองหลังจากที่พรรคหาเสียงเสร็จแล้ว เพื่อควบคุมให้พรรคการเมืองที่เป็นรัฐบาลดำเนินการตามนโยบายที่ได้มีการหาเสียงกับประชาชน

- พรรคการเมืองที่หาเสียงกับประชาชนว่าจะดำเนินการแก้ไขเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งขัดต่อข้อบังคับของพรรคการเมืองที่กำหนดว่าจะปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญจะถือว่าพรรคการเมืองนั้นกระทำความผิดรัฐธรรมนูญหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า ข้อบังคับของพรรคการเมืองส่วนใหญ่จะกำหนดไว้ว่า พรรคจะรักษาไว้ซึ่งรัฐธรรมนูญและปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ แต่การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญก็เป็นการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญเช่นกัน ส่วนการกำหนดให้พรรคการเมืองต้องกระทำการใดหรือไม่กระทำการใดนั้น ควรพิจารณาอย่างรอบคอบเนื่องจากจะต้องส่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองให้กับสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาด้วย ซึ่งอาจมีสมาชิกของสภานิติบัญญัติแห่งชาติบางส่วนไม่เห็นด้วยกับเนื้อหาของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

ที่ประชุมมีมติให้นัดประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญครั้งต่อไปในวันอังคาร ที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๙ เวลา ๑๓.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

เมื่อประชุมเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมและกล่าวปิดการประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๕.๒๕ นาฬิกา

นางสาวอัจฉรา สวนสมุทร

วิทยากรชำนาญการพิเศษ

นายสกันธ์ พรหมบุญตา

นิติกรชำนาญการ

ผู้จัดบันทึกการประชุม

นางสาวจินดารักษ์ แสงกาญจนวนิช
ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง
สำนักกรรมการ ๒
ผู้ตรวจทาน

เอกพล ยุทธนากรชัย/พิมพ์